

FORSLAGENE

Filmfonden

Filmfondens status som selvstændig institution bør yderligere udvides og alle beslutninger henlægges til fondsbestyrelsen. Den nuværende bestyrelse er godt tilfreds med sammensætningen og finder at det »har været af afgørende betydning at repræsentanter for branchen har kunnet være med i beslutningsprocesserne«. Man vil dog ikke modsætte sig en sammensætning med 5 uafhængige kulturpersonligheder og to brancherepræsentanter. I øvrigt ønskes mulighed for direkte långivning til filmproduktion, en tabsudlingsordning i stedet for præmiering og mulighed for at kunne give lån til opførelse af biografer. Endelig bør Statens Filmcentral og Filmmuseet lægges ind under fonden.

I skrivelse af 17. oktober 1969 (2. kt., j.nr. 400/1/69) har ministeriet for kulturelle anliggender med henblik på den forestående revision af film- og biografloven udbedt sig:

- a. en redegørelse for og en vurdering af de af fondsbestyrelsen indhøstede erfaringer, for så vidt angår de med lov om film og biografer af 1964 indførte støtteforanstaltninger for den danske film- og biografbranche, samt
- b. en vurdering fra filmfondens bestyrelse af spørgsmålet om, hvorvidt sammensætningen af fondsbestyrelsen har vist sig hensigtsmæssig, eller om man bør overveje en ændring af fondsbestyrelsens sammensætning – eventuelt tillige antallet af medlemmer af bestyrelsen.

Ad a.

Bestyrelsen ønsker indledningsvis at fastslå, at filmordningen har medvirket til en bedring af klimaet for filmkunsten i Danmark. Dette gælder særligt vilkårene for produktionen af kunstneriske film. Det dalende biografbesøg og udgiftsstigning ved filmproduktion har ført til en stramning af de økonomiske betingelser for den danske filmproduktion, der især ville have ramt denne del af produktionen, hvis ikke filmlovens støtteforanstaltninger havde været til stede. Bestyrelsen skal i denne forbindelse henlede ministeriets opmærksomhed på det gavnlige i, at der igangsættes en økonomisk analyse af den øjeblikkelige økonomiske filmsituation, der kan danne grundlag for lovændringen.

Ordningens administrations hovedidé – d.v.s. henlæggelse af administrationen til en selvstændig organisation, har, efter filmfondsbestyrelsens opfattelse, været en rigtig disposition. Den har først og fremmest muliggjort et nært samarbejde med filmkunstnere og filmproducenter og en koncentreret indsats om arbejdsopgaverne, som har givet en rationel og effektiv administration.

Filmfonden bør, som det også har været tilsigtet i den gældende lov, have en høj grad af uafhængighed i forhold til statsadministrationen og bevillingsmyndighederne, for at den effektivt kan løse sine opgaver. Der bør være offentlig kontrol med, at fondens midler anvendes forsvarligt og i overensstemmelse med loven. Men hvis fonden skal virke efter sin hensigt og løse sin opgave, må dens effektivitet på en række områder være bestemt af de behov, der følger af den aktuelle filmproduktion og de aktuelle muligheder for at fremme filmkunsten, snarere end af de muligheder den øjeblikkelige bevillingspraksis giver.

Bestyrelsen må derfor henstille, at man ved en lovrevision præciserer og sikrer filmfondens uafhængighed, enten ved klart at understrege at filmfondens budget alene optages på finansloven til orientering, eller ved at lade bestemmelsen om budgettets optagelse på finansloven helt udgå. Bestyrelsen henviser i denne forbindelse til sin skrivelse til ministeriet af 12. september 1969.

I lovens § 17, stk. 2, er nævnt, at billetafgift og bevillingsafgift indgår i filmfonden, hvorimod der ikke tages stilling til, hvorledes en eventuel opsparet formue skal anbringes. En fortsat nedgang i fondens indtægter som følge af biografbranchens vanskeligheder vil gøre det ønskeligt, at fondens renteindtægt forøges gennem, at der åbnes mulighed for, at dens formue placeres i rentebærende papirer.

Vedrørende § 18 vil fondsbestyrelsen på baggrund af de indhøstede erfaringer foreslå, at de formål, der er nævnt i stk. 1 og 2 alle samles i ét stykke.

Statens Filmcentral og Det danske Filmmuseum opretholdes begge for filmfondens midler, ligesom filmskolen og kortfilmrådets virksomhed, hvorfor det både af hensyn til en rationel forvaltning og for at koordinere den udvikling, som filmfonden har iværksat til gavn for filmkunsten i Danmark, må anses for vigtigt, at de to institutioner kan blive en integreret del af den samlede virksomhed, der rummes i filmloven. I andre lande med beslægtede ordninger – f. eks. Sverige – er dette tilfældet.

For Statens Filmcentral's vedkommende er filmfondsbestyrelsen opmærksom på, at der for tiden arbejdes med planer om at overføre en del af filmcentralens funktioner til undervisningsministeriet i forbindelse med oprettelsen af et audiovisuelt institut. Udgifterne til denne del af Statens Filmcentral's virksomhed bør efter en udskillelse ikke længere afholdes af filmfondens midler.

Enkelte af bestyrelsens medlemmer har ønsket at tage forbehold over for forslaget om at henlægge Statens Filmcentral og Det danske Filmmuseum under fondsbestyrelsen. Såfremt de foreliggende planer om at overføre en væsentlig del af filmcentralens funktioner til undervisningsministeriet realiseres, bør det dog overvejes at henlægge de resterende opgaver til varetagelse under bestyrelsens ansvar. Disse medlemmer er imidlertid enige i nødvendigheden af et snævert samarbejde mellem de 2 institutioner og fondsbestyrelsen.

Bestyrelsen ser endvidere ingen rimelighed i, at der, jfr. § 18, stk. 1, sidste punktum, forlods af fondens midler hvert år overføres 150.000 kroner til ministeriet for kulturelle anliggender og 50.000 kr. til undervisningsministeriet, som rådighedsbeløb til at fremme formål, der ikke vedrører filmkunsten.

Til de enkelte punkter i den nuværende § 18, stk. 2, kan bestyrelsen gøre følgende bemærkninger:

Ad nr. 4.

Ydelse af garanti for lån til produktion af danske spillefilm.

Fonden har siden den 1.1.1965 i alt ydet garanti for lån til produktion af spillefilm for ca. 20.688.000 kroner til 53 film, hvoraf 6 er opgivet.

Det er filmfondsbestyrelsens opfattelse, at denne bestemmelse har været det vigtigste incitament til igangsættelse af film med et kunstnerisk sigte. Bestyrelsen har fastlagt den praksis, at produktionslån, oprettet i et pengeinstitut med filmfonden som kautionist, indfries af filmfonden ét år efter filmens premiere, såfremt producenten ikke af filmens indtægter har været i stand til at tilbagebetale lånet til pengeinstituttet.

Fonden har derefter i en periode på 12 måneder optrådt som långiver over for de pågældende producenter. Som en naturlig udvikling af denne praksis, og i betragtning af de vanskelige lånevilkår og den høje rente, må det anses for hensigtsmæssigt, om man ved en lovrevision ændrer bestemmelsen i stk. 2, nr. 4, til:

»Ydelse af lån til produktion af danske spillefilm«.

Ad nr. 3.

Ydelse af kvalitetsbidrag til danske spillefilm.

Præmieringssystemet har efter bestyrelsens skøn – i modsætning til lånegarantiordningen – kun haft en begrænset virkning for en højelse af den kunstneriske kvalitet, idet instruktører og producenter ikke ud fra tidligere års præmieringer har kunnet indkalkulere en præmie på forhånd.

Hertil kommer, at en række spillefilm, hvortil fonden har ydet produktionsgaranti, på trods af disse garantier har givet underskud,

selv i tilfælde, hvor de har vist sig at være kunstnerisk vellykkede og har opnået en efterfølgende præmiering. På den anden side har man set eksempler på film, der har opnået relativt gode økonomiske resultater i biograferne, og som tillige har opnået høje præmier.

Bestyrelsen må derfor anse det for at være både mere retfærdigt og især befordrende for en fremtidig produktion af kvalitetsfilm, såfremt præmieringen erstattes af en tabsudjævningsordning. Tabsudjævningen kan ske på basis af det konstaterede tab og i overensstemmelse med en vurdering af filmens kunstneriske kvalitet.

Kortfilmpræmiering.

Med hensyn til spørgsmålet om fortsat præmiering af kortfilm har filmfondsbestyrelsen ønsket at tage forbehold, idet nærmere regler for kortfilmproduktionen er fastlagt af det pr. 1. januar 1970 nyetablerede kortfilmråd.

Ad nr. 6.

Præmiering af udlejere.

Den gældende bestemmelse tager sigte på at stimulere importen af værdifulde kunstneriske film og børnefilm gennem en præmiering af de udlejere, der importerer filmene.

Erfaringerne har vist, at systemet – med en samlet årlig præmiering i en størrelsesorden af 200.000 kroner – ikke giver tilstrækkeligt incitament til højnelse af biografernes repertoire, idet denne tilskyndelse til at importere bedre film ikke automatisk bringer disse film ud i biograferne.

Bestyrelsen vil derfor foreslå, at denne bestemmelse ændres, således at bestyrelsen får beføjelse til, også på andre måder end gennem præmieringen, at støtte forevisningen af kvalitetsfilm samt børnefilm, f. eks. ved direkte importstøtte eller tilskud til biografer, der har lidt tab ved forevisning af vanskeligt tilgængelige film.

Det foreslås, at nr. 6 ændres til:

»fremme af import af kunstneriske værdifulde film og børnefilm samt støtte til forevisningen af sådanne film«.

Ad nr. 7.

Lån til bevillingshavere.

Filmfonden har i de forløbne år ydet lån på i alt 13.333.430 kroner til modernisering af bestående biografers tekniske udstyr og inventar. Lovens bestemmelse åbner imidlertid ikke mulighed for at støtte etableringen af nye biografer.

Det er en kendsgerning, at der især i Københavns centrum, men også i en række provinsbyer, er blevet nedlagt biografer, og at et betydeligt antal af de tiloversblevne biografer er utidssvarende og uden mulighed for ombygning og tilpasning til publikums forventninger i 1970'erne.

I erkendelse af, at biografprojekter ikke er særlig tillokkende for bygherrer i forhold til andre udnyttelsesformer, må det være en naturlig opgave for filmfonden at medvirke til fornyelse og indretning af egnede lokaler til forevisning af den filmkunst, fonden er sat til at fremme, og som den investerer betydelige summer i.

Den nuværende bestemmelse kan derfor f. eks. ændres til: »ydelse af lån eller garanti for lån til opførelse af nye biografer og til modernisering af eksisterende biografer«.

Ateliertilån.

I forlængelse heraf bør det overvejes, om loven ikke bør indeholde en bestemmelse om, at der kan ydes »støtte til produktionsselskaber til anskaffelse af teknisk udstyr og atelierer«.

Det må erkendes, at udviklingen stiller større og større krav til såvel filmenes kunstneriske som tekniske kvalitet, hvilket forudsætter, at producenterne har adgang til atelierer og teknisk udstyr af en tidsvarende kvalitet. Det må derfor anses for hensigtsmæssigt at åbne mulighed for filmfondsbestyrelsen til at sikre dansk film en teknisk udvikling på linje med den, der finder sted i det udland, som man skal konkurrere med. Det kan overvejes, om man i forbindelse med en sådan tilføjelse skal betinge sig, at sådanne lån gives under forudsætning af, at filmselskaberne søger sammen i et samarbejde, så en passende strukturudvikling kan ske, uden at det bliver på bekostning af integriteten og særpræget hos de enkelte instruktører og producenter.

Det har ligeledes i bestyrelsen været nævnt, at man burde overveje at skabe muligheder for, at filmfonden kunne investere i teknisk udstyr til udlejning til filmbranchen eller til selvstændig produktion.

Ad nr. 8.

Stipendier til filmkunstnere og filmteknikere.

Denne bestemmelse giver fonden mulighed for at yde stipendier til filmkunstnere og -teknikere. Administrationen af denne bestemmelse har vist, at der er behov for at give andre, der arbejder med film,

som f. eks. journalister, videnskabsmænd eller lignende, adgang til at opnå stipendier fra filmfonden.

Det henstilles derfor, at man ved lovrevisionen gør dette muligt, f. eks. gennem en formulering som:

»ydelse af stipendier til studier på filmkunstens og filmteknikkens områder«.

Instruktørsammenslutningens repræsentant i bestyrelsen har rejst spørgsmålet om den forskelsbehandling, de skabende filmkunstnere er genstand for, derved, at de ikke har mulighed for at opnå faste finanslovydelser eller støtte fra Statens Kunstfond. Bestyrelsen mener, at der bør skabes garantier for, at filmkunstnere bliver behandlet på lige fod med andre kunstnere, når det gælder de faste statsydelser samt hædersgaver på finansloven, og henleder iøvrigt ministeriets opmærksomhed på det ønskelige i, at man i forbindelse med lovrevisionen søger at sikre, at filmens kunstnere får tilsvarende muligheder for individuel støtte som de øvrige kategorier – enten gennem filmfonden eller gennem Statens Kunstfond.

Ad nr. 9.

Ydelse af støtte til dansk films deltagelse ved udenlandske filmfestivaler.

Filmfonden kan i henhold hertil yde støtte til dansk films deltagelse i udenlandske festivaler.

Det arbejde, der i henhold til denne bestemmelse er gjort for at fremme kendskabet til dansk film i udlandet, er foregået dels ved filmfestivaler og dels ved filmuger og dermed beslægtede arrangementer – ofte i forbindelse med udenrigsministeriet. Danske film er ofte her igennem blevet vist i en lang række lande, hvor man tidligere slet ikke kendte, eller højest havde et sporadisk kendskab til dansk filmproduktion.

Afsætningsmulighederne for danske film i udlandet må anses for at være bedre i dag end tidligere. Såfremt der kan skabes et egentligt udlandsmarked for danske kvalitetsfilm, vil det virke stimulerende for den hjemlige produktion. Det må derfor anses for hensigtsmæssigt, at der åbnes mulighed også for støtte til eksportfremmende foranstaltninger på anden måde end gennem de ovennævnte arrangementer.

I en række lande, f. eks. Frankrig og Italien, er der etableret tværgående eksportorganer for film (Unifrance, Unitalia), der drives af de derværende filmfondlignende organer i samarbejde med filmproducenter og -eksportører. Der udfoldes tilsvarende bestræbelser i Tyskland, Sverige og andre lande. Det foreslås derfor, at den nuværende bestemmelse ændres til:

»støtte til præsentation af danske film i udlandet – herunder støtte til andre eksportfremmende foranstaltninger«.

A § 18, stk. 5.

Filmfondsbestyrelsen har med godkendelse af ministeren for kulturelle anliggender bidraget til løsning af en hel række andre opgaver til gavn for filmkunsten i Danmark.

Bestemmelsen bør bevares, men for at fastholde bestyrelsen på et ansvar, der svarer til det, den har i henhold til de arbejdsopgaver, som er nævnt i lovens § 18, stk. 2, vil det måske være naturligt at ændre ordlyden således, at bestyrelsen fik et udelt ansvar også for de opgaver, som den beslutter sig til at tage op i medfør af § 18, stk. 5, dog således at ministeriet for kulturelle anliggender påser, at beslutningerne falder inden for lovens rammer.

Den nugældende lov tillægger filmrådet eneførelsen med hensyn til fordelingen af kvalitetsbidrag. Endvidere er filmfondsbestyrelsen forpligtet til at høre filmrådet i sager om produktion af spillefilm, hvor der desuden er tillagt filmrådet en vetoret. Filmfondsbestyrelsen indhenter endvidere udtalelser fra filmrådet i forbindelse med bevilning af manuskriptstøtte.

Vælger man at afskaffe det nuværende præmieringssystem, vil filmrådets opgaver i forhold til filmfondsbestyrelsen indskrænkes til en stillingtagen til en film på manuskriptstadiet (manuskriptstøtte og produktionsgarantier).

Ved bedømmelse af drejebøger og manuskripter må hovedvægten lægges på, at medlemmerne kan vurdere, hvorvidt instruktøren med det foreliggende manuskript vil være i stand til at producere en film af kunstnerisk kvalitet.

Bestyrelsen er af den opfattelse, at et kommende filmråd bør være et udelukkende rådgivende organ, f. eks. bestående af 3 personer, der beskikkes af ministeriet for kulturelle anliggender for en 2-årig periode. Rådets medlemmer skal vælges blandt filmkyndige.

Såfremt man måtte vælge at erstatte præmieringen med en tabsudjævning, bør den kunstneriske bedømmelse, der må ligge til grund

for afgørelserne, formentlig foretages af en særlig af filmfondsbestyrelsen nedsat jury. Denne jury, hvis medlemmer kun bør kunne beskikkes for ét år, kunne tænkes at bestå af 3 filmkyndige personer uden for fondsbestyrelsens kreds, samt ét medlem udpeget af fondsbestyrelsens midte. Filmfondsbestyrelsen afsætter hvert år det beløb, som kan anvendes til tabsudjævning.

Co-produktion.

Den nuværende lov sonderer mellem danske film og de med danske film sidestillede produktioner, der optages ved et økonomisk og kunstnerisk samarbejde mellem danske og udenlandske producenter. Afgørelsen af, hvorvidt en film kan godkendes under én af disse kategorier, træffes af ministeriet for kulturelle anliggender. Såfremt en co-produceret film godkendes som sidestillet med dansk film, opnår denne de samme rettigheder med hensyn til støtte, præmiering o.s.v. Dette har i visse tilfælde givet co-producerede film fordele, som af mange anses for uforholdsmæssigt store. Hertil kommer, at der har hersket en del uklarhed om, hvornår en film kunne godkendes som co-produceret.

Filmfondsbestyrelsen er bekendt med, at spørgsmålet om hvilke kriterier, der bør lægges til grund ved afgørelserne af, om en film kan godkendes som dansk eller som sidestillet med en dansk film, vil blive taget op til drøftelse mellem ministeriet og filmproducenterne. Man skal derfor indskrænke sig til at fremhæve vigtigheden af, at der på dette område skabes klare retningslinjer.

Dog skal man henstille, at afgørelsen om, hvorvidt en film kan betragtes som dansk eller sidestillet med danske film, henlægges til filmfondsbestyrelsen med appelret til kulturministeriet.

Ad nr. 1, 2 og 5 i lovens § 18, stk. 2, har filmfondsbestyrelsen ikke særlige bemærkninger ud over at understrege betydningen af, at der fortsat kan anvendes fondsmidler til løsning af de deri nævnte opgaver. Man foreslår derfor, at disse bestemmelser ikke ændres.

Ad b.

Fondsbestyrelsen har i den forløbne tid med den nuværende sammensætning og det nuværende antal medlemmer fungeret administrativt tilfredsstillende.

Om en ændret sammensætning kunne have ført til bedre arbejdsresultater end de opnåede, er det naturligvis ikke muligt at sige noget sikkert om.

Bestyrelsen mener imidlertid at burde fremhæve, at det for fondens opbygning og hidtidige virke har været af afgørende betydning, at repræsentanter for branchen har kunnet være med i beslutningsprocesserne. Der er tale om et arbejde, der forudsætter et nært samarbejde med branchens forskellige grene, og den ved loven af 1964 gennemførte filmstøtteordning bygger iøvrigt på den opfattelse, at filmbranchen gennem sin repræsentation i bestyrelsen bør have et medansvar for fondens virksomhed.

Såfremt ministeriet for kulturelle anliggender måtte ønske en ændret sammensætning af bestyrelsen, bør man under alle omstændigheder ikke forlade det grundsynspunkt, at bestyrelsen bør omfatte personer med et indgående kendskab til vilkårene for produktion, distribution og biografforevisning af film i Danmark. Man mener derimod ikke det kan tillægges afgørende vægt, at man da opret holder det nuværende paritetssystem med 4 repræsentanter for branchen og 4 repræsentanter for »det offentlige interesser«.

Bestyrelsen ville i givet fald finde det acceptabelt, at man ved lovrevisionen gennemførte en ordning f. eks. gående ud på, at bestyrelsen består af 5 filmkyndige personer, der beskikkes af ministeren – for to's vedkommende efter samråd med branchens organisationer.

Den 5. februar 1970

Hvordan kunne 'man' tænke sig en tabsudligning udformet?

Ved en skæbnens tilskikkelse er en af de skitser, som filmfondens bestyrelse har arbejdet med, faldet i hænderne på en af Kosmoramas venner.

1. Der afsættes hvert år et beløb til fordeling blandt årets »bedste« film.

Beløbet kan enten fikseres som en fast procentdel af fondens indtægter, som i Sverige, eller fastsættes år for år som hidtil. Det første system giver med faldende indtægter mindre beløb. Det andet giver mulighed for at regulere både i opad- og nedadgående retning efter behovet.

2. En »filmkyndig« jury bedømmer de film, der af producenterne anmeldes til bedømmelse og tildeler hver film et antal point, der til sin tid ved fordelingen af tabsudligningspuljen sammen med producentens tab bestemmer det forholdstal, hvormed filmen deltager i udligningen.

Pointgivningen må diskuteres nærmere. Man skal nok ikke indskrænke antallet til 10, der fordeles på alle film, men give plads for en vis nuancering, f. eks. lade hvert jurymedlem fordele 10 point.

3. Resultatet af voteringen offentliggøres, evt. ved en »præmieringsforanstaltning«, hvor det nævnes, hvilken der er blevet årets bedste, nr. 2, 3 ... osv. Til de foretrukne film kan der evt. uddeles statuetter el. lign.

Jeg ville personlig foreslå, at der også blev knyttet en mindre pengepræmie til filmens instruktør til det mere kolde forholdstal i stedet for statuetter eller diplomer, idet jeg finder det rimeligt at en høj vurdering også kommer til at smitte af på den, der står som filmens skaber.

4. Tabsudligningen udløses den 31.6. i det følgende kalenderår. Hver film tildeles en andel af det afsatte beløb på den måde, at filmens pointresultat multipliceret med dens tab udgør dens forholdstal. Som tab regnes det tab, producenten har lidt ifølge en opstilling efter de retningslinjer, der gælder for film, der produceres med fondsgaranti.

For de film, der har fået garanti, regnes der simpelt hen med det konstaterede tab ved garantiens indfrielse. Denne vil jo have fundet sted et år efter premieren og altså med de nuværende frister for tilmeldte films premiere før d. 31.6.

Man skal være opmærksom på, at systemet som her skitseret, vil betyde, at branchen kommer til at vente ca. 8 mdr. længere på præmieringsbeløbet.

Eksempel:

Film	Point	Konstateret tab i 1000 kr.	Forholdstal	Filmens andel (puljen 1,8 mill.)	(Tab ÷ udligning)
A	17	400	6800	332.000	68.000
B	15	800	12000	585.000	215.000
C	13	600	7800	380.000	220.000
D	10	500	5000	243.000	257.000
E	8	400	3200	156.000	244.000
F	7	300	2100	102.000	279.000

(1.800.000 : 36900 = 48,78)

(Filmfondens sekretariat)